„DIVULGARE A SECRETULUI DE STAT” PRIN PRISMA ART.337 DIN CODUL PENAL

„DISCLOSURE OF STATE SECRETS” UNDER ARTICLE 337 OF THE CRIMINAL CODE

CZU: 343.32:343(478)(094.4)

Ion BALANEL
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0001-5139-1924
E-mail: nicu.balanel123@gmail.com

Abstract. *„Disclosure of state secrets,” analyzed under Article 337 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, represents one of the most serious threats to national security, as it involves the transmission of classified information to a foreign state, a foreign organization, an unconstitutional entity, or their representatives. This study aims to distinguish this offense from other similar acts, contributing to the protection of the state's fundamental interests and the maintenance of its integrity, independence, and constitutional order.*

Keywords: *crime, foreign organization, foreign state, independence, integrity, crime, state secret, Treason, unconstitutional entities.*

În prezent, se conturează tot mai mult necesitatea asigurării unei protecții juridico-penale eficiente a informațiilor atribuite la secretul de stat din multiple sectoare esențiale ale vieții sociale, precum apărarea națională, economică, cercetarea științifică și tehnologică, relațiile internaționale, securitatea statului, ordinea de drept și funcționarea autorităților publice. Divulgarea neautorizată a acestor informații poate genera consecințe grave, aducând atingere intereselor legitime ale Republicii Moldova și afectând în mod direct securitatea națională.

În mod distinct, este analizată infracțiunea de *Trădarea de Patrie*, privită ca una dintre cele mai grave forme de atentat împotriva intereselor fundamentale ale statului, inclusiv prin prisma divulgării a secretului de stat. Această abordare permite conturarea unei perspective clare asupra corelației dintre protejarea informațiilor clasificate și garantarea securității statului, în contextul provocărilor contemporane generate de spionaj, război informațional și alte forme de amenințări care subminează securitatea statului.

În ansamblu, cercetarea desfășurată contribuie la aprofundarea înțelegerii rolului crucial pe care îl are reglementarea juridică a secretului de stat în menținerea ordinii constituționale, a integrității teritoriale și a suveranității Republicii Moldova.

Prin urmare, legiuitorul prin modalitatea normativă cu caracter alternativ de *„divulgare a secretului de stat”* prevăzută de art.337 din Codul penal, are menirea să

apere securitatea Republicii Moldova și anume: suveranitatea, independența, unitatea, indivizibilitatea, securitatea și capacitatea de apărare a acesteia.

Astfel, conceptul de securitate de stat, poate fi privit mai degrabă pe scară largă. Acest lucru se referă la furnizarea de informații secrete în domeniul militar, în domeniul științei și tehnologiei, securității economice, securității din interiorul politicii externe, de comerţ extern, contra-informației şi măsurilor speciale de investigație operativă din cadrul Republicii Moldova [1, p.21].

În acest context, protejarea acestor informații reprezintă un element esențial al funcționării statului și al menținerii stabilității naționale. Orice compromitere a acestora poate conduce la vulnerabilități strategice, pierderi economice semnificative sau destabilizarea relațiilor internaționale. Prin urmare, cadrul normativ și instituțional trebuie consolidat pentru a asigura un sistem eficient de prevenire, detectare și sancționare a oricăror acțiuni care atentează la securitatea statului.

În aceiași ordine de idei, securitatea statului se asigură prin stabilirea şi aplicarea de către stat a unui sistem de măsuri cu caracter economic, politic, juridic, militar, organizatoric și de altă natură, orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea la timp a amenințărilor la adresa securității statului[2, p.121].

Dacă este să ne referim la amenințările orientate asupra securității statului, atunci legiuitorul a stabilit următoarele cazuri care constituie un pericol deosebit pentru securitatea națională:

a) schimbarea prin violență a regimului constituțional, desfășurarea acțiunilor subversive sau a altor acțiuni care au drept scop înlăturarea prin violență a instituțiilor democratice ale statului, subminarea ori lichidarea, prin orice formă, a suveranității, independenței sau integrității și unității teritoriale a statului;
b) uzurparea puterii de stat;
c) provocarea urii rasiale, naționale, religioase, sociale, însoțită de violență sau de instigare la acțiuni de violență;
d) realizarea activităților care favorizează, în mod direct sau indirect, desfășurarea acțiunilor militare împotriva Republicii Moldova, ocuparea statului de către forțe militare străine, diminuarea capacității de apărare sau de asigurare a securității frontierei de stat, aservirea față de o putere străină ori declanșarea războiului, a conflictelor armate interne sau internaționale, realizarea altor acțiuni de violență care subminează existența statului;
e) desfășurarea acțiunilor și admiterea premiselor care favorizează, determină sau pot afecta grav ori iremediabil obiectivele naționale în sfera transportului, a comunicațiilor, sistemul energetic, sistemele informaționale sau de comunicații electronice, pe piața financiară bancară, în domeniul fiscal, vamal ori investițional, în ramurile principale ale economiei Republicii Moldova, relațiile externe ale acestora sau obiectivele de infrastructură critică;

f) trădarea de patrie, spionajul, activitatea structurii informative ilegale, complotul împotriva Republicii Moldova, culegerea neautorizată de informații, separatismul;
g) apariția amenințărilor sau a incidentelor cibernetice în rețelele și sistemele informatice de interes national etc.[3];

În acest context, protecția informațiilor atribuite la secret de stat devine o prioritate strategică, iar mecanismele juridice, tehnice și organizaționale trebuie adaptate permanent pentru a contracara noile metode de acces neautorizat, spionaj sau divulgare. Evoluția rapidă a tehnologiilor digitale, integrarea statelor și creșterea volumului de date sensibile expun statele la riscuri tot mai sofisticate, ceea ce impune consolidarea cadrului legislativ și intensificarea cooperării internaționale în domeniul securității informaționale.

Astfel, tehnologiile de securitate a informației cuprind diverse componente și atribute esențiale, care trebuie evaluate cu atenție în procesul de analiză a riscului potențial. În mod general, acestea pot fi grupate în trei categorii principale:

Confidențialitatea reprezintă protecția informațiilor în sistem astfel încât persoanele neautorizate să nu aibă acces la acestea. Divulgarea sau furtul acestor informații poate avea un impact semnificativ asupra securității. Confidențialitatea se referă, în esență, la controlul dreptului de a accesași a citi informațiile. Aproape fiecare organizație sau societate implementează măsuri de securitate pentru a asigura acest aspect.

Integritatea constituie protecția informațiilor împotriva modificărilor intenționate sau accidentale neautorizate, asigurând că informația generată într-un mediu informatic reflectă fidel sursa sau procesele pe care le reprezintă. Aceasta presupune necesitatea ca informațiile și programele să fie modificate doar în mod specificat și autorizat, iar datele prezentate să fie originale, nealterate și să nu fie șterse în timpul transmiterii. Similar confidențialității, identificarea și autentificarea utilizatorilor constituie elemente fundamentale ale unei politici eficiente de asigurare a integrității informațiilor.

Disponibilitatea se referă la asigurarea accesului utilizatorilor autorizați la sistemele și informațiile de securitate în momentul și locul necesar. Aceasta implică faptul că informațiile stocate electronic sunt disponibile acolo unde trebuie, când trebuie și în forma corespunzătoare pentru a fi utilizate eficient.

În cazul Republicii Moldova, controlul asupra asigurării protecției secretului de stat se efectuează de: conducătorii autorităţilor publice şi ai altor persoane juridice, precum şi de Subdiviziunile de protecţie ale acestora și Serviciul de Informaţii şi Securitate.

Controlul asupra asigurării protecției secretului are ca scop:

1) evaluarea eficienţei măsurilor concrete de protecţie adoptate la nivelul deţinătorilor de informaţii atribuite la secret de stat, în conformitate cu Legea, cu prevederile prezentului Regulament și ale altor norme în materie, precum

şi cu programele de prevenire a scurgerii de informaţii atribuite la secretul de stat;

2) identificarea neajunsurilor existente în sistemul de protecţie a informaţiilor atribuite la secret de stat, care ar putea conduce la divulgarea sau pierderea acestor informaţii, în vederea luării măsurilor de prevenire şi lichidare ce se impun;
3) constatarea cauzelor apariţiei acestor neajunsuri;
4) luarea măsurilor de remediere a deficienţelor şi elaborarea propunerilor de perfecţionare a cadrului organizatoric şi funcţional la nivelul autorităţii publice sau al altei persoane juridice controlate;
5) constatarea cazurilor de încălcare a normelor de protecţie a secretului de stat şi întreprinderea măsurilor necesare în vederea tragerii la răspundere a persoanelor vinovate de aceste încălcări [4].

În cele din urmă, asigurarea securității secretului de stat este realizată de instituții cu atribuții de supraveghere, control și investigare. Supravegherea și controlul sunt exercitate de către instituțiile care au în gestiune anumite categorii de informații atribuite la secret de stat, iar investigarea reprezintă o etapă separată a asigurării securității secretului de stat, care intră în competența nemijlocită a procuraturii.

Securitatea a existat încă din cele mai vechi timpuri, odată cu apariția societății. Omul a fost mereu expus la diverse amenințări care îi puneau în pericol viața și bunăstarea, iar primele forme de protecție pe care și le-a asigurat pot fi considerate începuturile conceptului de „securitate". Pe măsură ce societatea a evoluat, la fel s-au dezvoltat și structurile și mecanismele de securitate, adaptându-se la noile amenințări și provocări. Astăzi, orice stat sau comunitate dispune de sisteme complexe de securitate, care, desi sunt diverse, au scopul comun de a proteja indivizii și societatea în ansamblu.

În epoca informațională în care trăim, securitatea informației devine un pilon esențial al securității generale. Informația, ca resursă vitală, trebuie protejată împotriva accesului neautorizat, modificării sau distrugerii, deoarece orice compromitere poate afecta grav funcționarea instituțiilor, economia și siguranța națională. Astfel, asigurarea confidențialității, integrității și disponibilității informațiilor este o condiție indispensabilă pentru stabilitatea și dezvoltarea durabilă a statului și societății.

Prin urmare, securitatea informației reprezintă protejarea acestora împotriva unei game variate de amenințări și vulnerabilități, cu scopul de a asigura continuitatea activității și de a reduce riscul organizațional. După cum subliniază autorul român Lăzăroiu L.-L., culegerea de informații prin surse umane secrete nu va fi niciodată un subiect perimat, din contra, dezvoltarea tehnologică va adapta și va integra toate modurile de relaționare interumană pentru inițierea și păstrarea contactelor operative umane în mod conspirat, secret. Componenta umană devine sursă de informații și suport pentru celelalte modalități de culegere a informațiilor de interes pentru structurile de intelligence. Dar, componenta umană suferă mo-

dificări, personalitatea. trăsăturile de personalitate prezintă mutații, adaptări la condițiile sociale[5, p.24].

La rândul său, *informația* reprezintă o resursă esențială pentru desfășurarea eficientă a activităților unei instituții și, prin urmare, necesită o protecție corespunzătoare. Aceasta poate exista sub multiple forme: tipărită sau redactată pe hârtie, stocată electronic, transmisă prin poștă sau mijloace electronice, redată în filme sau exprimată oral în cadrul conversațiilor. Indiferent de forma sau mijloacele prin care este păstrată sau distribuită, informația trebuie să beneficieze întotdeauna de măsuri adecvate de securitate și protecție.

În acest sens, protejarea informației atribuite la secretului de stat devine o condiție esențială pentru menținerea securității naționale. Orice vulnerabilitate survenită atunci când este implicată activitatea umană poate genera riscul *divulgării a secretului de stat*, fapt ce, potrivit art. 337 din Codul penal, poate fi calificată ca o formă de trădare atunci când atentează asupra suveranității, independenței, unității, indivizibilității, securității sau capacității de apărare a Republicii Moldova.

Astfel*, divulgare a secretului de stat* nu este doar o simplă încălcare a regulilor de protecție a informațiilor, ci poate constitui o infracțiune deosebit de gravă, cu implicații majore asupra stabilității și integrității statului.

În consecință, legiuitorul, în cadrul incriminării infracțiunii de Trădarea de Patrie, alături de acțiunile alternative de natură a prejudicia interesele fundamentale ale statului, precum trecerea de partea inamicului pe timp de război sau conflict armat, spionajul ori acordare de ajutor în vederea desfășurării unor activități ostile împotriva securității statului, a prevăzut expres și divulgarea secretului de stat, calificând-o drept componentă indispensabilă a laturii obiective a acestei infracțiuni.

Prin *„divulgarea secretului de stat”* se are în vedere comunicarea în condiții de ilegalitate a informaţiilor ce constituie secret de stat unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților lor. Divulgarea poate fi făcută pe cale verbală sau în scris, prin telefon sau prin utilizarea altor mijloace de comunicaţie, ori prin utilizarea unor mijloace de mediatizare, nemijlocit sau prin intermediari. La calificare nu are importanţă dacă informaţiile ce constituie secret de stat au fost transmise unei singure persoane sau câtorva persoane. Astfel de circumstanţe pot fi luate în consideraţie la individualizarea pedepsei pentru infracţiunea de Trădare de Patrie. Important este ca destinatarul informaţiilor în cauză să fie un stat străin, o organizaţie străină sau un reprezentant al acestora[6, p.998].

Dacă analizăm semnificația termenului „secret”*,* potrivit Dicționarului limbii române [7, p.998], acesta este definit ca fiind ceva ascuns, care rămâne necunoscut, confidențial sau păstrat în taină, care nu este declarat ori mărturisit.

La rândul său, analizând în detaliu noțiunea de „secret de stat”, aceasta se definește ca documente sau date referitoare la problemele fundamentale ale vieții politice, economice, precum și ale apărării, a căror divulgare poate prejudicia securitatea și interesele naționale [8].

Într-o accepțiune mai amplă, a fost definit „secretul de stat” de către Dvornicov A., care afirmă că sensul noțiunii urmează a fi desprins din natura juridică a acestuia, care reiese din caracterul specific al unor asemenea tipuri de informații.

Unii autori români precum Ionuț C., Istvan K., Doru R., au menționat că „secretul” poate fi definit ca fiind, în primul rând, realitatea retrasă prin învăluire asigurată. Utilizează termenul abstract de „realitate” pentru a arăta că ceea ce este supus secretizării poate fi, în principiu, orice dată informație, document plan sau realizarea obiectuală etc. a cărei circulație publică este oprită prin învăluire asigurată. Prin însuși sensul lui „secretul” se referă la ceva al cărui conținut îl cunoaștem, ci știm doar atât că el există, adică e real. În special au subliniat că, sfera publică e locul de deces al secretelor, adică a păstrării asigurate a secretului, mai generează în interiorul structurii sale și un sistem de interdicții menite să garanteze și să reglementeze funcționarea lui curentă. Interdicțiile sunt chemate să asigure netrădarea și nedivulgarea secretului și să constituie, în același timp, rezistență și protecție față de încercările exterioare de a sparge secretul. De aceea interdicțiile sunt generate și transmise cu și prin inițierea însăși și, tot de aceea, însăși inițierea va conține ca element tematic obligatoriu, angajamentul la păstrarea asigurată continuă a secretului, adică – cel puțin la tăcere [9, p.18-22].

Potrivit art. 121 din Codul penal, prin noțiunea de „secret de stat” legiuitorul desemnează informațiile definite astfel prin Legea nr.245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat (denumită în continuare Legea nr.245/2008).

Prin urmare, potrivit Legii nr.245/2008, secretul de stat reprezintă informaţii protejate de stat în domeniul apărării naţionale, economiei, ştiinţei şi tehnicii, relaţiilor externe, securităţii statului, asigurării ordinii de drept şi activităţii autorităţilor publice, a căror divulgare neautorizată sau pierdere este de natură să aducă atingere intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova.

Iar, potrivit Hotărârii nr.585 din 12 iunie 2002 pentru aprobarea Standartelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România, informațiile secrete de stat sunt informațiile a căror divulgare poate prejudicia siguranţa naţională şi apărarea ţării şi care, în funcţie de importanţa valorilor protejate, se includ în următoarele niveluri de secretizare prevăzute de lege: a) strict secret de importanţă deosebită; b) strict secret; c) secret.

Informaţiile a căror divulgare este de natură să determine prejudicii unei persoane juridice de drept public sau privat se clasifică secrete de serviciu.

În aceeași ordine de idei, conform art. 6 al Legii nr.245/2008 aribuirea informaţiilor la secret de stat şi secretizarea acestora se efectuează în baza principiilor legalităţii, argumentării şi oportunităţii.

Prin urmare, legiuitorul a stabilit categoriile de informații ce pot fi atribuite la secretul de stat, structurate pe domenii strategice esențiale pentru funcționarea și securitatea Republicii Moldova: Această clasificare subliniază importanța protejării informațiilor, deoarece divulgarea neautorizată poate genera prejudicii semnificative pentru interesele și securitatea națională.

În contextual celor menționate, pentru a asigura o protecție adecvată, Legea nr.245/2008 prevede patru *grade de secretizare* ale informațiilor: *strict secret, secret, confidențial și restricționat*, fiecare grad corespunzând nivelului de sensibilitate și riscului asociat divulgării:

a) *Strict secret* – grad de secretizare atribuit informaţiilor a căror divulgare neautorizată poate aduce prejudicii deosebit de grave intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova;
b) *Secret* – grad de secretizare atribuit informaţiilor a căror divulgare neautorizată poate dăuna grav intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova;
c) *Confidenţial* – grad de secretizare atribuit informaţiilor a căror divulgare neautorizată poate dăuna intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova;
d) *Restricţionat* – grad de secretizare atribuit informaţiilor a căror divulgare neautorizată poate fi în dezavantajul intereselor şi/sau securităţii Republicii Moldova sau poate să conducă la divulgarea unei informaţii secretizate cu parafa „Strict secret", „Secret" sau „Confidenţial".

La rândul său, diferențierea dintre legislația națională și cea a României arată că informațiile pot fi clasificate fie ca *secrete de stat,* fie ca *secrete de serviciu*, în funcție de importanța lor pentru securitatea națională și de consecințele care pot apărea ca urmare a divulgării sau răspândirii neautorizate.

Astfel, informaţiile secrete de stat sunt informaţiile a căror divulgare pot prejudicia siguranţa naţională şi apărarea ţării şi care, în funcţie de importanţa valorilor protejate, se includ în următoarele niveluri de secretizare prevăzute de lege: a) *strict secret de importanţă deosebită;* b*) strict secret;* c) *secret.*

În schimb, informaţiile a căror divulgare este de natură să determine prejudicii unei persoane juridice de drept public sau privat se clasifică secrete de serviciu. În listele cu informaţii secrete de serviciu vor fi incluse informaţiile care se referă la activitatea unităţii şi care, fără a constitui, în înţelesul legii, secretele de stat, nu trebuie cunoscute decât de persoanele cărora le sunt necesare pentru îndeplinirea atribuţiilor de serviciu, divulgarea lor putând prejudicia interesul unităţii [10].

Prin urmare, toate informațiile clasificate sunt gestionate și protejate conform nivelului lor de importanță și a riscului asociat divulgării, consolidând astfel cadrul juridic menit să prevină divulgarea neautorizată și să protejeze interesele fundamentale ale Republicii Moldova.

Totodată, din perspectiva atât teoretică, cât și practică, este necesar de subliniat că aplicarea corectă a acțiunii alternative de „divulgare a secretului de stat", conform art. 337 din Codul penal, implică, în mare măsură, realizarea unei analize comparative cu alte infracțiuni, contravenții sau fapte ilicite care prezintă elemente similare.

Având în vedere că infracțiunea de divulgare a secretului de stat, prevăzută la art. 337 din Codul penal, prezintă, din perspectiva elementelor obiective și subiective, anumite similitudini cu alte infracțiuni contra autorităților publice și a securității statului – precum spionajul, prevăzut la art. 338 din Codul penal al RM, divulgarea

secretului de stat, prevăzută la art. 344 din Codul penal, pierderea documentelor ce conțin secrete de stat, prevăzută la art. 345 din Codul penal – sau cu unele fapte contravenționale ce atentează la ordinea și securitatea publică, de exemplu: încălcarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, prevăzută la art. 365[1] din Codul contravențional, ori secretizarea/desecretizarea neîntemeiată a informațiilor, prevăzută la art. 365[2] din Codul contravențional. Astfel, se impune, în cele din urmă, o analiză atentă și riguroasă a particularităților fiecărei infracțiuni penale sau contravenționale în parte, pentru a asigura o calificare corectă și justă a oricărei fapte.

Prin urmare, referindu-ne la modalitatea normativă de „divulgare a secretului de stat", prevăzută la art. 337 din Codul penal, aceasta presupune divulgarea secretului de stat în interesul unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților acestora. Totuși, se deosebește de infracțiunea de spionaj prin faptul că, în cazul spionajului, divulgarea secretului de stat este realizată de un cetățean străin sau de un apatrid, pe când, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 337 din Codul penal, aceasta este comisă de către un cetățean al Republicii Moldova.

Totodată, diferența dintre modalitatea normativă de „divulgare a secretului de stat", prevăzută la art. 337 din Codul penal, și divulgarea secretului de stat, prevăzută la art. 344 din Codul penal, constă în faptul că, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 344 din Codul penal, divulgarea informațiilor care constituie secret de stat se realizează de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa. În această situație, informațiile atribuite la secretul de stat sunt divulgate altor persoane decât unui stat străin, al unei organizații străine, al unei entități anticonstituționale sau al reprezentanților acestora. Un exemplu elocvent în acest caz ar fi următorul: un militar din cadrul Ministerului Apărării, participând la o conferință științifică, în timpul unei pauze de cafea, dorind să-și împărtășească experiența sa, relatează unor participanți din cadrul acestei conferințe științifice, detalii dintr-un document secret privind planificarea unor exerciții militare.

Pentru a percepe în mod deplin esența juridică a modalității normative de „divulgare a secretului de stat" prevăzute la art. 337 din Codul penal al Republicii Moldova, este necesar de stabilit înțelesul noțiunilor: „stat străin"; „organizație străină"; „entitate anticonstituțională"; „reprezentantul unui stat străin, al unei organizații străine sau al unei entități anticonstituționale".

Astfel, prin „stat străin", se înțelege orice stat (cu excepția Republicii Moldova) recunoscut pe plan internaţional, inclusiv recunoscut de Republica Moldova. Nu poate avea calitatea de stat străin Transnistria, Osetia de Sud, Abhazia, Karabahul de Munte, Republica Turcă a Ciprului de Nord sau alte asemenea formaţiuni statale autoproclamate [11].

Totodată, în doctrina penală „organizaţie străină" este definită ca o reuniune de persoane care alcătuiesc o comunitate stabilă, având un caracter internaţional,

naţional sau non-guvernamental, urmărind un scop lucrativ sau non-lucrativ. Pentru calificarea faptei în baza art.337 din Codul penal, nu are importanţă dacă organizaţia străină este sau nu înregistrată, dacă activează deschis sau în condiţii de clandestinitate. Iar prin „reprezentant al unui stat străin sau al unei organizații străine" se subînțelege persoană împuternicită care le reprezintă pe acestea, ține locul acestora, acționează în numele unui stat străin sau al unei organizații străine [6, p.999].

În aceiași ordine de idei, conform art.134[23] din Codul penal, prin „entitate anticonstituțională", se înțelege o pretinsă autoritate creată pe teritoriul unui stat, în afara reglementărilor constituționale ale statului respectiv și care nu este recunoscută în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale. La rândul său, o „entitate anticonstituțională" poate fi instituită atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și pe teritoriul unui alt stat. Caracteristica definitorie a acesteia constă în imitarea structurii și funcțiilor unei autorități publice legitime, cu asumarea neautorizată a competențelor acesteia. Astfel de entități își pot atribui, în mod nelegitim, prerogative specifice unor instituții fundamentale ale statului, cum ar fi: funcția de președinte al statului, atribuțiile parlamentului, ale unui minister, ale băncii naționale, ale instanțelor judecătorești etc. În mod evident, exercitarea unor astfel de prerogative contravine dispozițiilor legii fundamentale a statului în cadrul căruia entitatea anticonstituțională își desfășoară activitatea.

În concluzie, modalitatea normativă de divulgare a secretului de stat, prevăzută la art. 337 din Codul penal, reprezintă o amenințare la adresa securității statului și are ca scop protejarea intereselor fundamentale ale Republicii Moldova împotriva acțiunilor întreprinse de un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau reprezentanții acestora. Iar, apărarea secretului de stat capătă o semnificație strategică, deoarece orice divulgare neautorizată poate genera consecințe grave asupra funcționării instituțiilor statului, asupra capacității de apărare și asupra intereselor fundamentale ale Republicii Moldova. Secretul de stat nu se limitează doar la documente scrise, ci include și informații transmise verbal, electronic sau prin alte mijloace, ceea ce subliniază necesitatea unor măsuri de securitate riguroase și a unei discipline stricte în gestionarea datelor clasificate. Astfel, cadrul juridic prevăzut de art. 337 Cod penal nu doar sancționează infracțiunea, ci și promovează o cultură a securității informaționale, esențială pentru menținerea stabilității și integrității statului.

Referințe bibliografice:

1. Strainiu E. Strategii de securitate națională a Romaniei. Studii, Bucuresti, 2007.
2. Anghel Andreescu, Nicolae Radu, Organizațiile teroriste. Conceptualizarea Terorii vs. Securitatea Europeană, Editura RAO, Bucureşti, 2008.
3. Legea Nr.618 din 31.10.1995 *securității statului.* Publicat: 13.02.197 în Monitorul Oficial Nr.10-11 art.117.

4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1176 din 22.12.2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice. Publicat: 26.08.2011 în Monitorul Oficial Nr.139-145 art.686.
5. Lăzăroiu L. -L. Rolul variabilelor umane asupra informațiilor strategice de Securitate națională. București, 2018.
6. Brînza S. și Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială, vol. II. Chişinău: Tipografia Centrală, 2015,1297 p.
7. Coteanu I., Seche L., Seche M., DEX. Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, revăzută. București: Univers Enciclopedic Gold, 2009, 1230 p.
8. *DEX. Dicționare ale limbii române.* Disponibil: https://dexonline.ro/text/secret%20de%20stat [citat: 29.06.2025].
9. Ionuț C., Istvan K., Doru R., Fond secret: Fond „S" Special. Contribuții la istoria fondurilor secrete de bibliotecă din România: Studiu de caz. – Cluj – Napoca: Dacia, 1995, 364 p.
10. Hotărârea nr.585 din 13 iunie 2002 pentru aprobarea Standartelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România. Disponibil: https://orniss.ro/ro/legislatie/pdf/HG%20585.pdf [citat: 29.06.2025].
11. Brînza S. și Stati V. *Infracțiunea de complot împotriva Republicii Moldova – dimensiuni juridico-penale.* Disponibil: https://juridicemoldova.md/17308/infractiunea-de-complot-impotriva-republicii-moldova-dimensiuni-juridicopenale.html?utm_source=chatgpt.com [citat: 29.06.2025].